

Končiac túto zprávu prosím, aby nebola považovaná za zlomyseľné záškodníctvo a tým menej podlizačstvo, lebo je ona opisom názorov ľudu. Ráďte ju považovať za prísne dôvernú, a ak uznáte za potrebné, ráďte nechať všetko vyšetriť nestrannými osobami /nie tunajšími/.

Ďakujúc vopred za láskavé prijatie môjho upozornenie, som Vám oddaný:
Ing. A. Okál¹²¹

SNA, fond Úrad predsedníctva vlády, 999/38

Dokument 175

Hlásenie Okresného úradu v Zlatých Moravciach Prezídiu krajinského úradu z 8. 11. 1938 o priebehu deportácii v okrese.

Zlatých Moravciach.¹²²

1784/1938 prez.

Predmet. Premiestňovanie židov v okrese
zlatomoraveckom.

K číslu: 70.081/1938 prez.

Prezídium krajinského úradu v Bratislave.

Odvolačiac sa na Vaše telefonické nariadenie, úctive oznamujem, že akcia premiestňovanie židov bola dňa 7. novembra 1938, po obdržaní telefonického rozkazu likvidovaná.

Osoby židovského nábožensťva, ktoré nemaly čs. št. príslušnosť, alebo maly príslušnosť cudziu, ako aj bezdomovci boly vyvezené na nákladných autoch podľa nariadenia do územia postúpeného Maďarsku do hĺbky vyše 20 km a to ku Želiezovciam. Týchto osôb bol z tunajšieho okresu 25.

¹²¹ Na druhej strane dokumentu je prezentát Predsedníctva slovenskej vlády s dátumom 28.11.1938 a číslom 999. Pod ním je text (rukopis) Predmet: Vyhostenie cudzích štátnych príslušníkov židovskej národnosti. Okresnému úradu vo Vranove n/T. Pán okresný náčelník nech upovedomí Ing. A. Okála z Vranova n/T., že v predmetnej veci bola vydaná Prezídium krajinského úradu v Bratislave dňa 9. nov. 1938 pod čís. 70.414/1938 prez. normatívna úprava, podľa ktorej majú aj v súčasnej dobe prvostupňové úrady vo svojom správnom obvode pokračovať. Pán okresný náčelník nech uváži, či môže byť menovaný oboznámený aj s hlavnými zásadami tejto úpravy a keď to uzná za vhodné, nech súčasne aj to prevedie. Bratislava, 8/XII.1938 (nečitateľný podpis). V ŠOKA Vranov, fond Okresný úrad Vranov k tomu problému nie sú zachované žiadne dokumenty.

¹²² Dokument je odpis a nemá úplnú hlavičku.

Osôb, ktoré nemaly domovskú príslušnosť na území tunajšieho okresu, ale v území odstúpenom Maďarsku bolo výmermi vypovedaných z tunajšieho okresu do ich domovských obcí 26 rodín o počte príslušníkov 59 osôb.

K vykazovaniu židov do tých domovských obcí, ktoré ležia na území nášho štátu nebolo prikröčené.

Pokiaľ sa týka majetku týchto osôb bol tento v niektorých prípadoch zapečatený. Inventár pre krátkosť doby ovšem zhotovený byť nemohol. V niektorých prípadoch hlavne u osôb, ktoré byly premiestnené do domovskej obce bol ich majetok a to hlavne nábytkové zariadenie prádlo a periny uvoľnený, ovšem pri nakladaní byly prítomný orgánovia aby bolo zabránené vývozu cenného majetku predmetov zlatých, strieborných a peňazí. To stalo hlavne z toho dôvodu, že tunajší úrad mal obavu, kto bude platiť nájomné z týchto miestností v prípade ich zapečatenia. V niektorých prípadoch boli menovaní vyzvaní, aby oznámili tunajšiemu úradu vhodnú osobu, ktorej sverujú správu svojho majetku.

Tunajší úrad prosí o inštrukcie ako má byť s týmto majetkom, ktorý bol zaistený ako aj s peňazmi a vkladnými knižkami, ktoré sa nachádzajú v depozite tunajšieho úradu naložené.

Premiestnenie išlo hladko a odbavilo sa bez najmenších incidentov.

Aký vliv malo by premiestnení všetkých židov do ich domovských obcí zo stanoviska národohospodárskeho tunajší úrad ustáliť nemôže. Podľa soznamu shotoveného o domovskej príslušnosti židov v tunajšom orkese bol by týchto veľký počet a byly by to aj osoby, ktoré vlastnia väčšie podniky-veľkoobchody a obchody, taktiež aj podnik dôležitý pre obranu štátu /mlyn/, ktoré platia veľké dane, ktoré by ovšem pri premiestnení platiť prestaly.

V Zlatých Moravciach, dňa 8. novembra 1938.

(nečitateľný podpis)
okresný náčelník

ŠOKA Nitra, fond Okresný úrad Zlaté Moravce, kartón 28, 101/39 prez.